

Uitgeverij De Woudezel

... heeft als belangrijkste doel het werk van Theophrastus von Hohenheim, beter bekend onder de naam Paracelsus, voor de Nederlandstalige lezer toegankelijk te maken.

Paracelsus (1494–1541) was arts en theoloog en heeft op beide terreinen geheel nieuwe wegen bewandeld. Ook letterlijk bewandeld: de natuur was voor hem een groot boek, dat je moest lezen door er doorheen te trekken – ieder land een nieuwe pagina. Gedurende vele jaren trok hij door heel Europa en was daarbij niet te beroerd om, ondanks zijn promotie tot doctor in de medicijnen, rond 1515 in het Italiaanse Ferrara, zijn licht op te steken bij barbiers, kruidenvrouwen, tovenaars, alchemisten en geestelijken.

De beoefening van de medische wetenschap was al eeuwenlang nauwelijks veranderd en bestond uit de literatuurstudie van de antieke artsen, met name Galenus, en de Arabische artsen die zijn systeem verder hadden uitgewerkt. Ziekte werd beschouwd als een verstoord evenwicht tussen de vier lichaamssappen. 'Bedorven lichaamssappen' werden afgevoerd door braaken laxermiddelen of door middel van aderlating. Het belangrijkste diagnostische instrument was de uroscopie ofwel het piskijken – waarbij de arts de patiënt vaak niet eens te zien kreeg.

Paracelsus stelde daar zijn eigen manier van genezen tegenover, die op ervaring was gebaseerd en geplaatst was in het kader van de hermetische wijsheid 'Zo boven, zo beneden': de mens is de kwintessens van de macrokosmos. Kennis van de mens en van zijn ziekten kun je alleen verkrijgen door kennis van de wereld. Met één belangrijk verschil: wat in de wereld voor je zintuigen is uitgebreid, is bij de mens onzichtbaar. De mens is een geestelijk wezen, en geneeskunst is in essentie geesteswetenschap.

Na de succesvolle behandeling van de boekdrukker Johannes Froben, die tot de kring van humanisten rond Erasmus behoorde, werd Hohenheim in 1527, waarschijnlijk door tussenkomst van Erasmus, tot stadsgeneesheer en hoogleraar in Bazel benoemd. Reeds zijn collegeaankondiging riep veel weerstand op, en zijn optreden nog meer. Dat leverde hem al gauw de spotnaam 'De Woudezel' op. Vandaar. Conflicten met de nogal conservatieve faculteit, met de plaatselijke artsen en apothekers, die zich door hem in hun bestaan bedreigd voelden, met een door Paracelsus genezen kanunnik die weigerde het beloofde honorarium te betalen, en ten slotte met de rechterlijke macht maakten hem het leven in Bazel onmogelijk, en binnen een jaar hervatte hij zijn zwervend bestaan.

In zijn korte, gedreven leven, waarin hij naast zijn werk als arts ook een sterk sociaal engagement als zielzorger en maatschappijcriticus ontplooidde, zag Paracelsus toch kans om zo'n 15.000 pagina's aan medische, natuurfilosofische en theologische werken te schrijven. Mede door drukverboden zag bij zijn leven slechts een kleine fractie daarvan het licht.

Het levenswerk van Paracelsus was voor de toekomst bestemd.
Voor nu dus.

Uitgeverij De Woudezel 2

Boeken van Paracelsus:

- ★ De tempel van de geneeskunst – *Paragranum* 4
- ★ Ik ben Aureolus Theophrastus – *Sieben Defensiones* 5
- ★ Artsen op dwaalwegen – *Labyrinthus medicorum errantium* 6
- ★ Wat ons ziek en gezond maakt – *Volumen paramirum* 7
- ★ De pest 8
- ★ De vrouw – *De matrice* 9
- ★ Sulfur, mercur, sal – De oerkrachten van de wereld 10
- ★ De vier elementen – De moeders van de wereld 11

en de theologica:

- ★ De weg van David – Commentaar bij psalm 119 en Anton Dekkers: Paracelsus, theoloog van de Reformatie 12
- Nieuw** ★ De weg van Christus 13
- ★ Laat iedereen zijn eigen koning zijn 14
- ★ Elke Bußler: Register zu Sudhoffs Paracelsus-Ausgabe 15

In dialoog met Paracelsus:

- ★ Emil Schlegel: Paracelsus – Filosoof, arts, profeet 16
- ★ Rudolf Steiner: Paracelsus – Lezer en bewerker van het boek der wereld 16
- ★ Elise Wolfram: Paracelsus – Een Rozenkruiser 17

Overige boeken:

- ★ Herbert Fritsche: Samuel Hahnemann – idee en werkelijkheid van de homeopathie 18
- ★ Johann Valentin Andreae: Reis naar Christianopolis 19

Paracelsus
De tempel van de geneeskunst

Het boek Paragranum

ISBN: 978-90-821760-2-5

De Woudezel 2020

Tweetalig

Vertaling en inleiding: Elke Bußler

397 pagina's

Ingenaaid gebrocheerd

15 x 22 cm

EUR 42,00

Het *Paragranum* staat ook bekend als het 'boek over de vier zuilen'. Het gaat over de grondslag van de paracelsische geneeskunst:

Filosofie en **astronomie** zijn verbonden met de vier elementen: de filosofie gaat over de elementen aarde en water, ofwel de aardbol; de astronomie over de elementen lucht en vuur, de hemelsfeer. Inzicht in de mens kan volgens Paracelsus immers alleen worden verkregen aan de hand van de macrokosmos, waar de mens een uittreksel van is.

De filosofie biedt een ingang tot het fysiek lichaam van de mens, de astronomie tot zijn siderisch of astraal lichaam.

Dit is de theoretische basis waar een medisch student over moet beschikken alvorens zich met geneeskunst bezig te kunnen houden.

De praktische kant bestaat voor een deel uit de **alchemie**, door Paracelsus ook spagyriek genoemd. Deze dient niet om goud en zilver te maken, maar om substanties uit de buitenwereld geschikt te maken als medicijn voor de mens. Dit gebeurt door er de stof van af te halen, zodat het *arcanum*, het niet-stoffelijke geneesmiddel, overblijft.

Het tweede deel van de praktijk, de *physica* ofwel interne geneeskunde, de toepassing van de alchemische middelen, heeft Paracelsus wijselijk niet aan de openbaarheid prijsgegeven.

Als vierde zuil beschrijft hij de **ethiek** die, eerder dan een zuil, het fundament is waar de hele tempel op rust. Hij stelt hoge eisen aan de arts, maar ook aan de patiënt. De taak van de arts is het "u te zeggen wie u bent, waardoor u gevangen en gebonden bent en waarmee u bevrijd kunt worden". Kom daar maar eens om bij je huisdokter!

De diverse voorwoorden zijn vooral biografisch interessant. Hier volgt de afrekening met 'Bazel', waar de revolutionaire aanpak van Paracelsus geen vruchtbare aarde had gevonden.

Paracelsus
Ik ben Aureolus Theophrastus
De Sieben Defensiones
en andere autobiografische teksten

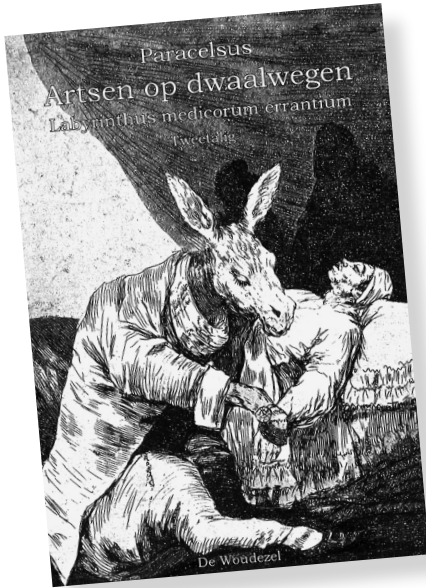
ISBN: 978-90-821760-5-6
 De Woudezel 2024
 Tweetalig
 Vertaling en inleiding: Elke Bußler
 308 pagina's
 Ingenaaid gebrocheerd
 15 x 22 cm
 EUR 35,00

"U moet mijn geschriften niet verachten en u van mij afkeren omdat ik alleen ben, omdat ik iets nieuws breng, omdat ik Duits spreek!", roept Paracelsus kort nadat hij uit Bazel is weggepest. Zijn leven lang stuitte hij op onbegrip, riep weerstand op, werd in de verdediging gedrongen.

Het resumé van deze worsteling is neergelegd in zijn apologie: *Sieben Defensiones – Zeven punten tot mijn verdediging*. Het is de unieke getuigenis van een leven waar de uitwendige geschiedschrijving verbazingwekkend weinig over weet. Wanneer hij precies geboren is, wie zijn moeder was en hoe zij heette, we weten het niet. Maar wat hij hier kwam doen, dat heeft hij zelf talloze keren proberen uit te leggen. In de zeven punten van de *Defensiones* geeft hij aan waarom het nodig was met een nieuwe geneeswijze op de proppen te komen, hoe het komt dat hij nieuwe ziekten beschrijft en nieuwe termen hanteert, hoe het zit met het gebruik van gif. Hier komen we de beroemde, steevast verkeerd geciteerde uitspraak van hem tegen over gif en dosis. Hij rechtvaardigt ook zijn zwerfend bestaan, motiveert zijn afkeer van 'valse artsen' en verklaart zijn 'excentriek' gedrag. Daarnaast zijn in dit boek een aantal autobiografische passages uit andere werken opgenomen, met name diverse voorwoorden – die vaak als zelfstandige traktaten gelezen kunnen worden – en enkele brieven. Zo lezen we over zijn (mislukte) contactlegging met Luther, het consult van Erasmus, en verwoede pogingen om orde op zaken te stellen in de gezondheidszorg in Bazel. Maar ook over de teleurstelling die leerlingen, assistenten en patiënten hem steeds weer bereidden.

Dat zijn tijd niet rijp was om zijn impuls op te nemen, werd hem steeds duidelijker: "In mijn tijd zal ik het kaartenhuis niet tot instorten kunnen brengen." Maar Paracelsus weet dat hij voor de toekomst schrijft en dat de vruchten van zijn leven aan het rijpen zijn.

Paracelsus
Artsen op dwaalwegen
Labyrinthus medicorum errantium

ISBN: 978-90-806875-1-6

De Woudezel 2003

Tweetalig; vertaling: Elke Bußler
 177 pagina's, ingenaaid gebrocheerd

15 x 22 cm

777 genummerde exemplaren
 EUR 25,00

De uitgave bevat oorspronkelijk geen inleiding. Een nagekomen inleiding (2023) zit er als losse brochure bij (24 p.)

De *Labyrinthus* is een van de laatste werken van Paracelsus, een soort medisch testament. Een aantal kernthema's worden daarin in een zeer geconcentreerde vorm besproken. Het gaat om de 'boeken' waaruit hij de geneeskunst heeft geleerd, namelijk:

1. **Wijsheid:** de link tussen het eeuwige en het natuurlijke.
2. Het **firmament**. De arts moet de sterren aan het firmament al spellend samenvoegen tot een zin.
3. De **elementen**, de moeders van het fysiek lichaam van de mens.
4. **Microkosmos en macrokosmos**. Alles wat er in de grote wereld is, is ook in het menselijk lichaam aanwezig – alleen niet in dezelfde gedaante.
5. **Alchemie:** de voleindinging van de schepping. De geneesmiddelen zijn door God geschapen, maar in slakken verborgen. Die moeten we er eerst afbikken. Iedere mens heeft ook een inwendige alchemist: de *archeus*.
6. **Ervaring**. Beschouwing over de begrippen ervaring, empirie en wetenschap.
7. De **natuurlijke artsen en apotheken**. De natuur is één grote apotheek; maar ook de mens bezit een inwendige apotheek, en een inwendige arts.
8. De **theorie van de geneeskunst**. Iedere ziekte ontstaat uit een zaad. Het gaat om een organische ontwikkeling, niet om een mechanische afloop.
9. **Magie:** de ontdekking van de geneeskunst. Het geneesmiddel is geestelijk van aard, en magie is de manier om daar inzicht in te krijgen.
10. De **metamorfose van het geneesmiddel**. Het geneesmiddel dat als geestelijke essentie wordt ingenomen, vertoont zijn vorm pas in het lichaam.
11. Het **ontstaan van ziekten**. De lichaamssappen zijn in feite de elementen. Die vormen een soort baarmoeder waarin het ziektezaad zich kan ontwikkelen.

Paracelsus

Wat ons ziek en gezond maakt

Volumen paramirum

ISBN: 978-90-806875-2-3

De Woudezel 2004

Tweetalig; vertaling: Elke Bußler

220 pagina's, ingenaaid gebrocheerd

15 x 22 cm

1000 genummerde exemplaren

EUR 30,00

De uitgave bevat oorspronkelijk geen inleiding. Een nagekomen inleiding (2023) zit er als losse brochure bij (48 p.)

Alle ziekten hebben hun oorsprong in vijf entia, vijf sferen of gebieden, die bij elkaar alles omvatten wat op de gezondheid van de mens kan inwerken, van de elementen waar het lichaam uit bestaat, tot meteorologische en kosmische invloeden, van onbewuste wilsuitingen tot goddelijke beschikking.

Ens astrale. Wij worden niet door de sterren bepaald; die zijn vrij voor zichzelf, en wij zijn vrij voor onszelf. Wel kan het *Mysterium magnum*, voorwaarde voor alle leven, vergiftigd worden; ziekten ontstaan dan door astraal gif.

Ens veneni. Met al ons voedsel, fysiek en geestelijk, krijgen we ook gif binnen. Onze inwendige alchemist moet het bruikbare van het onbruikbare scheiden. Wanneer die het niet meer kan bolwerken, komt het tot ziekte.

Ens naturale. De mens als microkosmos bestaat uit een element-gedeelte en een firmament-gedeelte, ofwel stof en geest. Als de inwendige planeten en sterren van hun vaste – geestelijke – baan af raken, ontstaat er ziekte.

Ens spirituale. 'Geesten' zijn het onzichtbare gedeelte van de natuurlijke werkelijkheid. De geest komt uit de wil voort, niet uit het denken. Door middel van de geesten die je zelf creëert, kun je anderen en jezelf ziek maken.

Ens dei. Eigenlijk zouden we bij iedere ziekte genezing in het geloof moeten zoeken. Geloof betekent: trouw aan jezelf. Ziekte is een teken dat je van die trouw aan jezelf bent afgeweken. Het vagevuur: de kans om mens te blijven.

Alleen als de mens in dit geheel wordt geplaatst en zijn ziekzijn van daaruit wordt begrepen, kunnen genezende daden een begin tot omzetting vormen. En pas wanneer 'de tijd er rijp voor' is. Dat wil zeggen: wanneer de betekenis van dit ziekzijn in denken, voelen en willen is begrepen.

Een boek voor therapeuten en patiënten die hun klachten niet koste wat kost tot zwijgen willen brengen, maar bereid zijn ze tot zich te laten spreken.

Paracelsus
De pest

ISBN: 978-90-821760-3-2

De Woudezel 2022

Vertaling en inleiding: Elke Bußler

189 pagina's

Ingenaaid gebrocheerd

15 x 22 cm

EUR 25,00

Na een aantal boeken over de paracelsische grondbeginselen is dit de eerste uitgave over een concrete ziekte. Paracelsus is meerdere keren met de pest bezig geweest en heeft er zowel vanuit praktisch als vanuit filosofisch oogpunt over geschreven. In dit boek zijn de drie belangrijke pesttraktaten van hem gebundeld.

Het praktische werk is het boekje dat hij in 1534 voor de Tirolse plaats Sterzing schreef, waar hij aankwam op een moment dat daar net de pest dreigde uit te breken. Van dit gedeelte is ook de Duitse tekst uit de uitgave van Sudhoff opgenomen. De andere twee geschriften, over de achtergronden van de pest, worden alleen in vertaling weergegeven.

De pest, zegt Paracelsus, heeft haar oorsprong niet in onze ouders, de elementen, en ze komt ook niet voort uit een natuurlijke invloed, zoals 'rotte lucht'; de pest is een bovennatuurlijke ziekte. Maar, dat betekent niet dat die van God afkomstig is. Nee, de pest is door de mens gecreëerd. De hemel is daarbij een middel. "In de hemel is er nooit geen pest geweest; alle bovennatuurlijke ziekten ontspringen in ons."

Paracelsus vergelijkt dit proces met magie. "Inzicht in de magie is het licht van waaruit de hele grondslag van de bovennatuurlijke ziekten wordt opgehelderd." En alle magie begint met imaginatie. De imaginaties die onze hemel vergiftigen, zijn nijd, haat, woede, valsheid, leugens. In één woord: alles wat onbroederlijk is in ons, is stof van de imaginatie.

Wat je vooral vatbaar maakt voor de pest, is angst, en de remedie hiervoor is koraal. "Als het koraal op deze wijze gebruikt zou worden, zou de helft van de mensen niet vergiftigd raken." En het voornaamste geneesmiddel: de inwendige *mumia*, geholpen door de geest van goud.

Paracelsus
De vrouw
De matrice / De caduco matricis
(Opus paramirum, boek IV)

ISBN: 978-90-806875-4-7
 De Woudezel 2006
 Tweektalig; vertaling: Elke Bußler
 293 pagina's
 Ingenaaid gebrocheerd
 15 x 22 cm
 EUR 35,00

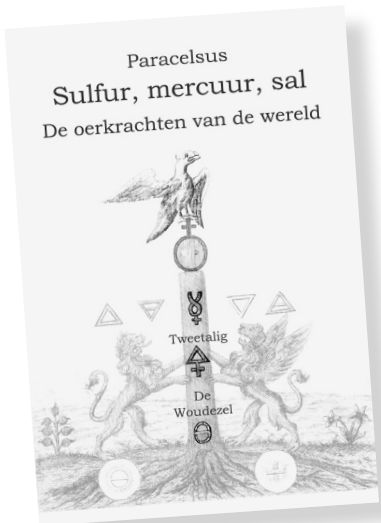
Wat is een vrouw? Dit boek gaat over het wezen van het vrouwelijke in de ruimste zin. Het bevat twee teksten waarin het vrouwelijke principe een centrale plaats inneemt, maar die daarnaast veel inzicht bieden in het denken, het wereldbeeld en de kosmologie van Paracelsus.

De vrouw is voor Paracelsus een volledig eigen wereld. Naast macrokosmos en microkosmos, het universum en de mens (m/v), is er nog een derde wereld: de microkosma of *matrix*. Wanneer Paracelsus over de matrix spreekt, heeft hij het over het gehele wezen van de vrouw. Met haar eigen noden, haar eigen vreugden, haar eigen behoeften. "De matrix is niet het orgaan dat onder in de buik ligt", zegt hij; "weet dat ik het over onzichtbare dingen heb".

Voor de arts betekent dit dat voor de behandeling van vrouwen een aparte tak van geneeskunst nodig is. De vrouw moet vanuit haar eigen wereld worden behandeld, met 'vrouwelijke' middelen. Als een man en een vrouw dezelfde symptomen hebben, wil dat nog niet zeggen dat ze daarom hetzelfde geneesmiddel moeten krijgen, maar moet eerst de oorsprong van de ziekte worden achterhaald.

De tweede tekst gaat over epilepsie bij vrouwen, waarbij echter meer achtergronden en verbanden worden behandeld dan praktische zaken; met regelmatige uitstapjes naar ethische kwesties.

Opmerkelijk is dat Paracelsus zich hier tot de vrouwen zelf richt: "Dus, vrouwen, let op uzelf. (...) Ik schrijf niet alleen ten behoeve van de praktiserend arts, maar ook als een oproep aan uzelf." Een houding die in de vroege 16^e eeuw al even ongebruikelijk is als het principe dat hij in zijn eigen versie van de eed van Hippocrates verwoordde: "Ik beloof (...) vrouwen zelf hulp te bieden."

Paracelsus

Sulfur, mercur, sal
De oerkrachten van de wereld

ISBN: 978-90-806875-9-2

De Woudezel 2014

Tweetalig

Vertaling: Elke Bußler

261 pagina's

Ingenaaid gebrocheerd

15 x 22 cm

EUR 35,00

Nadat Paracelsus in het *Volumen paramirum* het ruimst mogelijke overzicht heeft gegeven over de manieren waarop ziekte kan ontstaan, zoomt hij hier, in het *Opus paramirum*, in op de menselijke constitutie ofwel het *ens naturale* – al wordt dit begrip hier niet meer genoemd.

De hele wereld is een compositie van drie basisbouwstenen of oerkrachten: *sulfur*, *mercur* en *sal*, die in de vruchten van elk van de vier elementen telkens een eigen kleuring aannemen. Ook het menselijk lichaam is hieruit opgebouwd. Een ziekte ontstaat doordat het samenspel van de drie verstoord wordt. In boek I van het *Opus paramirum* gaat Paracelsus uitgebreider in op de drie basisstoffen. Ze zijn verborgen door het leven, maar worden zichtbaar in het vuur. In boek II wordt een beschrijving gegeven van de diverse manieren waarop elk van de drie bouwstenen 'in exaltatie' kan raken, waardoor het evenwicht verstoord wordt. Een ziekte uit zich in een bepaald beeld, dat Paracelsus de 'anatomie' van de ziekte noemt. Het geneesmiddel hiervoor moet dezelfde anatomie hebben. Daarnaast hebben we nog een onzichtbaar lichaam, dat niet uit die drie substanties bestaat: het eeuwige. Dit wezensdeel, waar de arts geen vat op heeft, plaatst ons voor de keuze tussen goed en kwaad.

Behalve de tekst uit het *Opus paramirum* is vooraf nog een kort essay opgenomen: *De eerste drie essenties waarmee de schepping is gecomponeerd*. Paracelsus beschrijft hierin de werkingen van *sulfur*, *mercur* en *sal* in het gezonde en het zieke organisme. Overeenkomstig de drie principes zijn er ook drie groepen van ziekten, die telkens op gelijksoortige wijze moeten worden aangepakt. Net zoals in de miasmaleer van Hahnemann bestaan er in principe slechts drie ziekteorzaken en drie geneesmiddelen. Ook de eis om de ziekte naar het geneesmiddel te benoemen, is hierin al verwoord. Een zeer verhelderende tekst ten aanzien van de overeenkomsten tussen Paracelsus en de homeopathie.

Paracelsus
De vier elementen
De moeders van de wereld

ISBN: 978-90-821760-0-1
 De Woudezel 2014
 Tweetalig
 Vertaling: Elke Bußler
 495 pagina's
 Ingenaaid gebrocheerd
 15 x 22 cm
 EUR 45,00

Je zou dit het 'Scheppingsverhaal volgens Paracelsus' kunnen noemen: uit de yliaster, de 'sterrenstof', zijn achtereenvolgens door scheiding de vier elementen geschapen. Eerst werd de lucht afgescheiden, vervolgens het vuur, enzovoorts. Een ordeningsproces waarbij steeds uit datgene wat overbleef, weer iets anders werd geschapen: 'goddelijke alchemisterij'. De elementen zelf zijn niet stoffelijk. Het water dat we kunnen zien, is niet het element, maar slechts zijn lichaam; de geest daarin is het eigenlijke element.

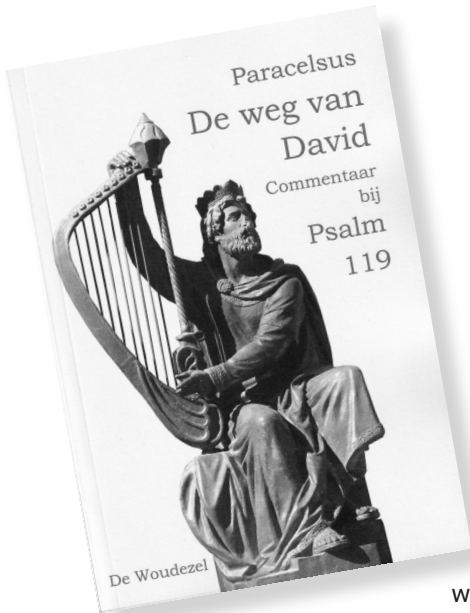
Deze elementen brengen vruchten voort: de aarde het plantenrijk, het water het mineralenrijk, de lucht manna en dergelijke, de hemel sterren, planeten en alle meteorologische verschijnselen.

Alles is een organisch gebeuren; herhaaldelijk wordt de vergelijking getrokken met bomen die hun vruchten dragen. Zo zijn bijvoorbeeld alle rivieren takken van één waterboom. Paracelsus spreekt de gangbare, aristotelische opvatting tegen dat dingen zijn samengesteld uit verschillende elementen: ieder ding heeft slechts één moeder. Alleen de mens en de dieren zijn gevormd uit alle vier de elementen.

De wereld is nog niet af; er wordt nog dagelijks aan gewerkt en geschapen. Door *Vulcanus*, door de *Archeus*, en ook de mens heeft er een taak in.

De uitgave bestaat uit twee delen: *De filosofie van de voortbrengselen en vruchten van de vier elementen*, een soort natuurgeschiedenis van de wereld, inclusief plantensystematiek en kleurenleer gebaseerd op de drie oerkrachten, en zoals altijd uitstapjes in het bovennatuurlijke; en *De vruchten van de hemel*, een wat verder uitgewerkt geschrift over het element vuur, dat Paracelsus liever 'hemel' noemt. En uiteraard hebben ook de elementenwezens een plaats in het gebeuren, zoals de pennaten, die bliksems naar de mensen slingeren.

Theologica

Paracelsus
De weg van David
Commentaar bij psalm 119

Met een inleiding van Anton Dekkers:
Paracelsus, theoloog van de Reformatie

ISBN: 978-90-821760-4-9

De Woudezel 2022

Vertaling: Elke Bußler en Anton Dekkers

269 pagina's

Ingenaaid gebrocheerd, 15 x 22 cm

EUR 35,00

Het omvangrijkste van alle werken van Paracelsus is zijn commentaar bij de psalmen – en dat terwijl er slechts de helft van is overgeleverd (over de psalmen 75-150). *De weg van David* bevat hiervan alleen het commentaar bij psalm 119, de langste van de psalmen, die ruimte biedt om er een hele theologie aan op te hangen. En dat doet Paracelsus dan ook, zoals vóór hem al Augustinus en anderen deden.

Paracelsus spreekt vaak over kenvermogens die dieper reiken dan ons gewone verstand. Vanuit een dieper weten schreef hij niet alleen zijn natuurfilosofisch werk, maar probeert hij ook de Bijbelse verhalen te begrijpen. Tegelijkertijd legt hij het verband met het individuele en maatschappelijke leven van zijn tijd. Uit deze concrete ervaringen komt ook de vaak heftige kritiek op de toenmalige Kerk voort.

Opvallend is het perspectief: Paracelsus beschouwt David als een prefiguratie van Christus. David is de profeet die vertelt over het Nieuwe Verbond, over de komst van de antichrist, over het einde der tijden, kortom, de woorden van David zijn daarmee bijna het Woord van God. Dankzij David kunnen we de woorden van Christus begrijpen. Zo stelt Paracelsus dat het David alleen om de goddelijke wijsheid te doen is, en dat hij zich van de wijsheid van Augustinus, Origenes enzovoorts niets aantrekt... Toch moet ook deze profeet weer uitgelegd worden. Paracelsus, die zichzelf weleens 'doctor in de Heilige Schrift' noemt, voelt zich daartoe geroepen.

In een uitgebreide inleiding beschrijft Anton Dekkers de theologie en het begrippenkader van Paracelsus. Hij beschouwt hem in relatie met de stromingen van zijn tijd, waardoor het eigen geluid van Paracelsus duidelijk hoorbaar wordt.

Anton Dekkers (1954) werkte tot zijn pensionering als antroposofisch huisarts. Al tijdens zijn geneeskundestudie kwam hij in aanraking met het werk van Paracelsus, dat een belangrijke pijler onder zijn werk als huisarts werd. En al even lang is hij bezig met theologische vraagstukken, inclusief de studie van het Bijbels Hebreeuws.

Paracelsus

De weg van Christus

Met een inleiding van Anton Dekkers

ISBN: 978-90-821760-6-3

De Woudezel 2026

Vertaling: Anton Dekkers en Elke Bußler

283 pagina's

Ingenaaid gebrocheerd, 15 x 22 cm

EUR 35,00

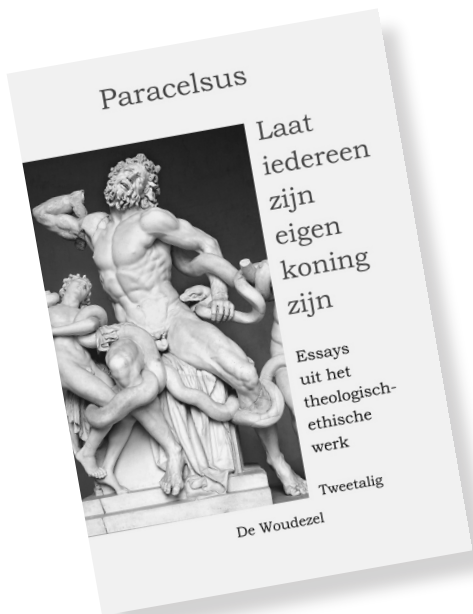
In dit tweede deel van het 'theologische tweeluik' wordt aan de hand van drie teksten een beeld geschetst van de christologie en de mariologie van Paracelsus. *De genealogie van Christus* gaat niet alleen over de – hemelse – afkomst van Christus, maar ook over zijn weg naar de toekomst. Christus kan in de mensen gaan leven.

De grondtoon van het hele theologische werk van Paracelsus is dat met Christus er een geheel nieuwe schepping heeft plaatsgevonden. Zoals Adam de eerste geschapen mens was, de 'eerste Adam', was Christus de tweede Adam. Wij kunnen aan deze nieuwe schepping deelhebben door het levende geloof. We krijgen dan naast ons oude, zichtbare lichaam een nieuw, onzichtbaar lichaam, verbonden met het opstandingslichaam van Christus. Het Avondmaal dient daarbij als concrete voeding van dit nieuwe lichaam.

Een belangrijk deel van het boek gaat over Maria. Maria is voor Paracelsus een incarnatie van Sophia, Vrouwe Wijsheid, die vooral beschreven is in de *Wijsheid van Jezus Sirach*. Paracelsus kan dus zeker gezien worden als een vertegenwoordiger van de sofologie. In zijn vroege werk duidt hij Sophia als de vrouw van God Vader. Maria, als incarnatie van de Wijsheid, heeft een hemels lichaam, dat bedekt is door een min of meer aards laagje, zodat de mensen niet kunnen zien wie zij eigenlijk is.

Hetzelfde geldt voor Christus. Deze voorstelling vinden we in het monofysitisme, dat ook in de tijd van Paracelsus talrijke aanhangers heeft en allerlei varianten kent. De consequentie van dit idee – dat Christus slechts één natuur heeft, namelijk een goddelijke – is dat het moeilijk is om dood en opstanding te begrijpen. Paracelsus belicht dit probleem vanuit verschillende kanten.

In de inleiding worden alle hoofdstukken van context en uitleg voorzien. Daarnaast wordt onderzocht in hoeverre Paracelsus in de conciliaire en katholieke traditie past. Dit is vanuit twee gezichtspunten gedaan: enerzijds vanuit de christologie en het monofysitisme, anderzijds vanuit enkele paracelsische hoofdmotieven: kenvermogen, ontwikkeling, rijping.

Paracelsus
Laat iedereen zijn eigen koning zijn
Essays uit het theologisch-ethische werk

ISBN: 978-90-806875-7-8

De Woudezel 2010

Tweetalig; vertaling: Elke Bußler
 411 pagina's, ingenaaid gebrocheerd

15 x 22 cm

EUR 42,00

In dit boek zijn dertien traktaten bijeengebracht over uiteenlopende theologische, ethische en maatschappijkritische kwesties. Een deel daarvan was vermoedelijk bedoeld als onderdelen van één boek, namelijk over de *vita beata*, en dat is voor Paracelsus niet een toestand na de dood in een verre hemel, maar het hier en nu van de ware christen die met vallen en opstaan aan zijn opstandingslichaam werkt.

De belangrijkste voorwaarde voor deze ontwikkelingsweg is *de gelukzalige liberaliteit*. En deze 'liberale' instelling houdt niet alleen in het uitdelen van de gaven die eenieder heeft ontvangen, maar vrijheid in uiterlijke en innerlijke zin. Niet aan een ander toebehoren, maar je eigen wil en hart volgen, zoals uitgedrukt in de lijfspreuk van Paracelsus: *alterius non sit qui suus esse potest* – *wie in staat is zichzelf te zijn, moet zich niet ondergeschikt maken aan een ander*.

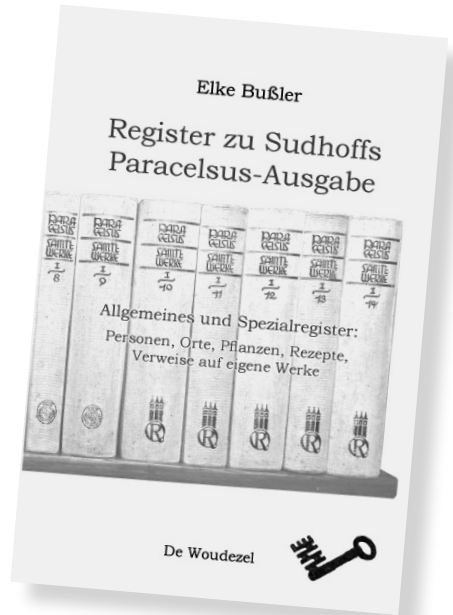
Een vraag die hierbij aansluit: moeten we gehoorzaam zijn aan de overheid? Paracelsus zegt van wel, want God heeft goed en kwaad geschapen, zodat iedereen de overheid heeft die bij hem past. Maar past je overheid niet bij je eigen aard, zoek dan een andere op.

Een ander heet hangijzer in de 16^e eeuw is het probleem of er zoiets als een vrije wil bestaat en in hoeverre die te verenigen zou zijn met voorbeschikking. Paracelsus betoogt hier dat de mens door de keuzes die hij kan maken, zijn eigen predestinatie mede creëert. In een traktaat over de zintuiglijke constitutie van de mens kijkt hij vanuit een ander perspectief: "We zijn wel Gods kinderen, maar daarom niet vrij. Want wie is zonder vrees? Niemand!"

Verder is er een schets hoe een rechtvaardige samenleving eruit zou kunnen zien, maar ook wordt de vraag gesteld wat rechtvaardigheid eigenlijk is. Wel, dit is een innerlijke aangelegenheid; de wetten in de buitenwereld hebben er niets mee te maken. Een moordenaar is alleen tegen zichzelf onrechtvaardig, niet omdat hij de ander heeft doodgeslagen...

Elke Bußler
*Register zu
 Sudhoffs Paracelsus-Ausgabe*
Allgemeines und Spezialregister:
Personen, Orte, Pflanzen, Rezepte,
Verweise auf eigene Werke

ISBN: 978-90-821760-1-8
 De Woudezel 2018
 368 pagina's, ingenaaid gebrocheerd
 15 x 22,5 cm
 EUR 69,00

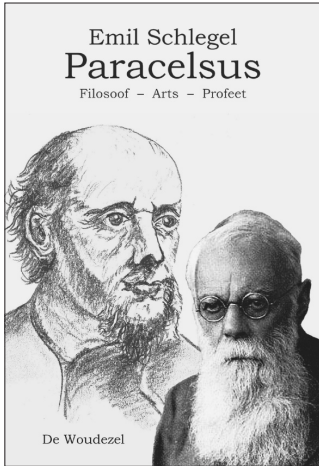

Voor wie Paracelsus in het origineel wil bestuderen, zal dit register bij de uitgave van Sudhoff gauw tot een onmisbaar stuk gereedschap worden. Je hoeft de 14 delen niet eens zelf te bezitten om ermee te kunnen werken, aangezien de hele Sudhoff op internet beschikbaar is.

Het boek bestaat uit verschillende delen: een algemeen register en afzonderlijke registers voor namen, geografische aanduidingen, planten + een lijst met Latijnse plantennamen, een naar ingrediënten gerangschikt receptregister en een register van verwijzingen naar andere boeken van Paracelsus. Bovendien is een uitgebreid inhoudsoverzicht van de Sudhoff-delen opgenomen, voor een snelle oriëntatie over de context waarin een trefwoord genoemd wordt.

Verschiedende schrijfwijzen van een trefwoord zijn steeds in één artikel samengevat, met de nodige verwijzingen. Ook naar synoniemen wordt doorverwezen. Wanneer een begrip verschillende betekenissen heeft, worden deze afzonderlijk behandeld. Onder talrijke trefwoorden worden bovendien hele zinnen geciteerd die bijzonder kenmerkend zijn.

In dialoog met Paracelsus

Emil Schlegel

Paracelsus

Filosoof – arts – profeet

ISBN: 978-90-806875-0-9

De Woudezel 2012

Vertaling: Elke Bußler

250 pagina's, ingenaaid gebrocheerd

12 x 17,5 cm; EUR 25,00

Emil Schlegel (1852–1934) was homeopathisch arts en groot liefhebber van Paracelsus. Als grondig kenner van zowel de schoolgeneeskunde als ook de homeopathie en de arcanologische geneeskunde was hij als geen ander in staat de denkwijzen achter de verschillende richtingen te belichten en in een groter verband te plaatsen.

Schlegel publiceerde diverse artikelen over Paracelsus, waarvan er een aantal in deze bundel bij elkaar zijn gebracht. Hun onderwerpen kunnen grofweg in drie thematische groepen worden ondergebracht, waarin Paracelsus als kennisfilosoof, als arts en als profeet wordt geportretteerd.

Paracelsus verwoordt zijn inzichten in een symbolische beeldtaal, die voor de hedendaagse lezer niet zonder meer toegankelijk is. Schlegel leidt ons aan de hand van uitgebreide citaten en zijn commentaar daarop in de paracelsische denkwereld rond en vertaalt Paracelsus naar begrippen die voor de moderne wetenschapper makkelijker te vatten zijn.

"Paracelsus was een sterk wetenschappelijk aangelegde geest (...) Hij streefde ernaar in de diepte van de wezens door te dringen, en observeerde, met de beginselen van een transcendentale kritiek, ieder probleem van de waarneming en van het denken dat hij daarbij tegenkwam."

Emil Schlegel

Rudolf Steiner

Paracelsus

Lezer en bewerker van het boek der wereld

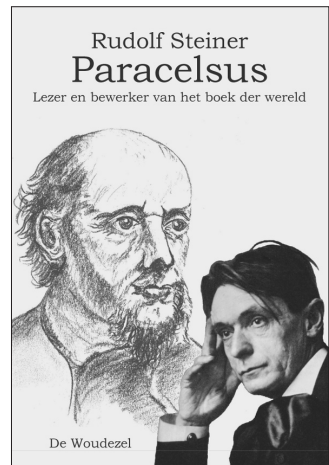
ISBN: 978-90-806875-5-4

De Woudezel 2006

Vertaling: Elke Bußler

101 pagina's, ingenaaid gebrocheerd

12 x 17,5 cm; EUR 13,00

Rudolf Steiner noemt Paracelsus op talloze plaatsen in zijn werk. In dit boek zijn de drie uitvoerige beschouwingen gebundeld die hij aan diens leven en betekenis heeft gewijd: de voordrachten 'Paracelsus' en 'Van Paracelsus tot Goethe' en het hoofdstuk 'Agrippa von Nettesheim en Theophrastus Paracelsus'.

"Paracelsus wist dat hij op zijn verre reizen altijd in de zon heeft gewandeld, niet alleen in de fysieke zon, maar ook in de zon van het geestelijke. Wat Paracelsus zo bijzonder maakt, is zijn samenhangende blik in het geestelijke... Daarom bestaat er voor hem geen geneeskunst en geen natuurwetenschap die niet tevens astronomie en godskennis zijn." *Rudolf Steiner*

Elise Wolfram
Paracelsus
Een Rozenkruiser

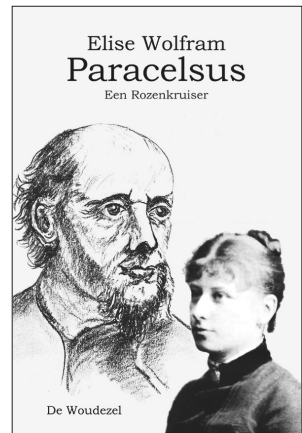
ISBN: 978-90-806875-8-5

De Woudezel 2013

Vertaling: Elke Bußler

170 pagina's; ingenaaid gebrocheerd

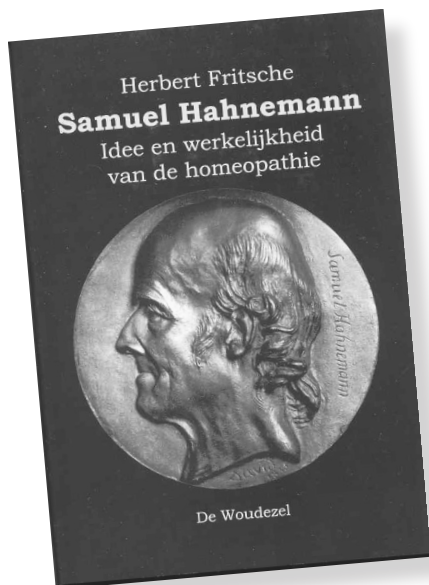
12 x 17,5 cm; EUR 19,00

Elise Wolfram (1868–1942) had al diverse romans en artikelen op haar naam staan toen ze in contact kwam met de theosofische beweging. Ze werd leerling en medewerkster van Rudolf Steiner en stortte zich op de studie van Paracelsus. Nederlandse Paracelsus-liefhebbers kennen haar van haar commentaar op het *Volumen Paramirum: De occulte oorzaken van ziekte*. Een jaar eerder, in 1911, was al een boekje van haar hand verschenen met de titel: *Der esoterische Christ Paracelsus*, dat een soort inleiding vormt bij het latere boek.

Paracelsus – Een Rozenkruiser bevat de Nederlandse vertaling van dat boekje aangevuld met teksten van Paracelsus die door haar worden aangehaald of die in verband staan met het onderwerp: *Uitleg over de hele astronomie; De vier evangelisten; en gedeelten uit essays over De marteldood van Christus, De opstanding van de doden, De wedergeboorte van de mens, en Het Maal van de Heer.*

"In iedere regel van zijn theologische geschriften benadrukt hij met heel zijn zielengloed zijn esoterisch christendom als bron van zijn omvattende occulte kennis en van zijn vakmanschap als arts." *Elise Wolfram*

Herbert Fritsche
Samuel Hahnemann
Idee en werkelijkheid van de homeopathie

ISBN: 978-90-806875-6-1

De Woudezel 2007

Vertaling: Elke Bußler

443 pagina's

in linnen gebonden met stofomslag

1000 genummerde exemplaren

14 x 20 cm; EUR 42,00

In het *Volumen paramirum* had Paracelsus het – zeer sum-

mier – ook over de mogelijke geneeswijzen. Zijn eigen methode was die van de *spiritalis*: genezen op basis van gelijksoortigheid, met vergeestelijkte middelen. Paracelsus werkte echter op een intuïtieve, helderziende manier; hij heeft er geen systeem van gemaakt. Hahnemann deed dat wel: hij ontwikkelde een methode die iedereen kan toepassen. Een verband met of inspiratie door Paracelsus heeft hij altijd in alle toonaarden ontkend – echter de overeenkomsten spreken voor zich.

Hahnemann was een van de vooraanstaande chemici van zijn tijd, en een pionier op diverse medische vakgebieden, zoals psychiatrie en diëtetiek. Zijn nieuwe geneeswijze, die hij homeopathie noemde, was gebaseerd op een streng rationalisme. Pas na vele jaren onvermoeibaar werken was de transmutatie van kunde tot kunst voltooid. De levensloop van Hahnemann lijkt in veel opzichten op die van Paracelsus: extreme armoede, gebrek aan een vaste woonplaats, onbegrip en eenzaamheid. Maar terwijl Paracelsus op zijn 48^e 'zijn leven voor de dood verruilde', mocht Hahnemann uiteindelijk toch nog van een gesetteld bestaan genieten – tot op zijn tachtigste pas het meest ongelofelijke hoofdstuk begon.

Alleen omdat geen enkele prijs hem te hoog was, omdat hij geen millimeter afweek van de weg die zijn trouw aan zichzelf hem voorschreef, was hij in staat om te vinden wat de geneeskunde vóór hem miste.

Met dezelfde helderheid, doordringendheid en diepte die het werk van Hahnemann kenmerken, maar ook met dezelfde gedrevenheid vertelt Fritsche het verhaal van dit leven. Tegelijkertijd beschrijft hij de geboorte en het wezen van de homeopathie.

Herbert Fritsche (1911–1960) studeerde biologie en volgde een opleiding tot psychotherapeut. Na zijn promotie werkte hij als bioloog, later als wetenschapsjournalist. De laatste jaren van zijn leven was hij docent aan de Heilpraktiker-opleiding in München. Van zijn hand verschenen, naast een aantal dichtbundels, een tiental boeken over geneeskunst, esoterie, menszijn in de ruimste zin.

Johann Valentin Andreae
Reis naar Christianopolis

ISBN: 978-90-806875-3-0

De Woudezel 2005

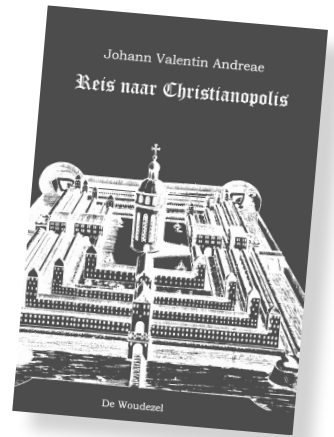
Vertaling uit het Latijn: Elke Bußler

176 pagina's

Ingenaaid gebrocheerd, met stofomslag

13 x 19 cm

EUR 39,00

Een kleine eeuw nadat Paracelsus met zijn teksten over de *vita beata* de grote lijnen uitzette voor een christelijk geïnspireerde samenleving, gaf Andreae soortgelijke ideeën vorm in zijn utopie *Christianopolis*. De Reformatie was ondertussen een onherroepelijk, zij het nog steeds fel omvochten feit, en ook Andreae had bij verschijnen van dit boek – 33 jaar oud, van beroep predikant te Vaihingen – zijn vaste plaats gevonden in het orthodoxe lutheranisme. Althans, zo lijkt het.

En toch wil het de universele geleerde, stichtelijke dichter en op tucht en discipline gestelde geestelijke maar niet lukken de spirituele onderstroom tot zwijgen te brengen, die hem in een geweldige uitbarsting op amper 20-jarige leeftijd ertoe noopte een werk als *De chymische bruiloft van Christian Rosencreutz* op papier te zetten en mede aan de wieg te staan van de toen in zwang komende Rozenkruisersbeweging – waarvan hij zich later altijd zou blijven distantiëren.

Christianopolis doet zich voor als een doorwrocht staatkundig ontwerp, dat blijkt geeft van brede eruditie, zeer moderne pedagogische inzichten en een constant streven naar praktische omzetting. Maar het is meer dan dat. Onder de oppervlakte van de sociale utopie is er een tweede laag: die van een esoterisch geschrift dat een reis in de binnenwereld beschrijft.

Met *Reis naar Christianopolis* is voor het eerst een volledige vertaling van dit werk (inleiding en 100 hoofdstukken) in het Nederlands beschikbaar.

